

# ISTORIJA

2014 m. valstybinio brandos egzamino užduoties

**vertinimo instrukcija**

(pagrindinė sesija)

Kiekvieno iš 1–30 klausimų teisingas atsakymas vertinamas 1 tašku.

<b>Kl. nr.</b>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<b>Ats.</b>	B	B	B	D	D	D	D	A	D	C

<b>Kl. nr.</b>	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
<b>Ats.</b>	D	B	D	A	B	C	A	A	D	C

<b>Kl. nr.</b>	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
<b>Ats.</b>	D	D	D	D	D	D	D	C	D	A

Mokinys atsakymus į 31–61 klausimus **gali suformuluoti savais žodžiais**. Ar atsakymų turinys yra teisingas, sprendžia egzamino užduoties vertintojai.

<b>Kl. nr.</b>	<b>Atsakymai</b>	<b>Taškai</b>	<b>Pastabos</b>
31	Bajorai, priėmę katalikų tikėjimą, gaudavo paveldėjimo teisę.  Bajorai, atsimetę nuo katalikų tikėjimo, prarasdavo turėtas privilegijas.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.  <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.
32	Krėvos sutartis. Metai – 1385 m.  Lietuvos krikštas. Metai – 1387 m.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytas įvykis ir jo metai arba teisingai nurodyti du įvykiai.  <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.
33	Dėl Kazimiero nepilnametystės.  Valdovas reziduodavo Lenkijoje, nepalikdamas vietininko Lietuvoje.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.  <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi du pateikti atsakymai.

34	<p>Ponų taryba, buvusi lietuvių didikų institucija, palaikė savo šalies savarankiškumą ir vientisumą.</p> <p>Ponų taryba sudarė sąlygas įsigalėti didžiulei bajorų valdžiai.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi du pateikti atsakymai.</p>
35	<p>Problema: bajorų savivalės įsigalėjimas.</p> <p>Paaiškinimas: šalyje nebuvo stiprios valdovo valdžios, įsigalėjo <i>liberum veto</i> teisė.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p>
36	<p>Rusija ir Švedija.</p> <p>Kėdainių unija.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytos valstybės arba teisingai nurodytas susitarimas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai pateikti du teisingi atsakymai.</p>
37	<p>Konstitucija išlaikė ir dar kartą patvirtino bajorų privilegijas.</p> <p>Konstitucijoje nurodoma, kad svarbiausia bajorų pareiga – ginti savo valstybę.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi du pateikti atsakymai.</p>
38	<p>Statutai: I (1529 m.), II (1566 m.), III (1588 m.) statutai.</p> <p>Paaiškinimas: statutai kodifikavo to meto teisinę sistemą, apibrėžė bajorų teises ir jų santykius su valdovu, draudė svetimšaliams Lietuvoje įsigyti turtą.</p> <p>Privilegijos: Kazimiero ir Aleksandro privilegijos.</p> <p>Paaiškinimas: privilegijos įtvirtino bajorų teises valstybės valdyme, paskatino bajorų luomo formavimąsi.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai įvardytas statutas ir teisingai paaiškinta jo reikšmė arba teisingai įvardytas statutas ir privilegija.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi du pateikti atsakymai.</p>
39	<p>Laikotarpis: 1385–1569 m. (XIV–XVI a.)</p> <p>Paaiškinimas: bajorai įgijo daugiau teisių ir laisvių, plėtėsi jų įtaka valstybės valdyme.</p> <p>Laikotarpis: 1569–1795 m. (XVI–XVIII a.)</p> <p>Paaiškinimas: šiame laikotarpyje bajorų teisės ir laisvės peraugo į anarchiją bei savivalę.</p>	4	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi du pateikti atsakymai.</p> <p><i>3 taškai</i> skiriami, kai teisingi trys nurodyti atsakymai.</p> <p><i>4 taškai</i> skiriami, kai teisingi keturi pateikti atsakymai.</p>

40	Šaltinis A – klasicizmas. Bruožas: pastatams būdinga griežta simetrija. Šaltinis B – gotika. Bruožas: smailios arkos ir bokštai.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai įvardytas stilius ir teisingai nurodytas jo bruožas.  <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingas pateiktas atsakymas.
41	Šaltinis C – romaninis. Bruožas: masyvios storos sienos. Šaltinis D – barokas. Bruožas: puošnumas ir prabangumas.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai įvardytas stilius ir teisingai nurodytas jo bruožas.  <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingas visas pateiktas atsakymas.
42	Šaltinis E – romaninis. Paaiškinimas: matomi cilindro formos bokštai.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai įvardytas architektūros stilius.  <i>2 taškai</i> skiriami, kai pateiktas visas atsakymas.
43	Šaltinis F – barokas. Paaiškinimas: pastatas yra suskaidytas iš sienų kyšančiomis kolomis (piliastrais).	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai nurodyti teisingi terminai.  <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingas pateiktas atsakymas.
44	Romaninis – C ir E. Gotika – B.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai įvardytas stilius ir jam teisingai priskirti šaltiniai arba teisingai chronologiškai įvardyti architektūros stiliai.  <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingas visas pateiktas atsakymas.
45	Romaniniam stiliui būdingas masyvumas, o gotikos – formų lengvumas, smailios arkos, bokštai. Romaniniam stiliui būdingi cilindro formos bokštai, o gotikos – smailios ir siauros arkos.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas dviejų stilių palyginimas.  <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingas visas pateiktas atsakymas.
46	Barokas – D ir F. Klasicizmas – A.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai įvardytas stilius ir jam teisingai priskirti šaltiniai arba teisingai chronologiškai įvardyti architektūros stiliai.  <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingas visas pateiktas atsakymas.

47	<p>Baroko stiliui būdinga: puošnumas, o klasicizmui – griežtas simetriškumas.</p> <p>Baroko stiliui būdinga: sienose išsikišę piliastrai, o klasicizmui – kolonados centrinėje fasado dalyje.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai pateiktas vienas teisingas dviejų stilių palyginimas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingas visas pateiktas atsakymas.</p>
48	<p>Dailė – „Marato mirtis“ (Žakas Luji Davidas).</p> <p>Bruožai: jo kūryboje vyrauja antikiniai motyvai bei atsispindi to meto politinės realijos. Dailininko paveiksluose ypač gerai išreikšti klasicizmo stiliaus bruožai.</p> <p>Literatūra – „Metai“ (Kristijonas Donelaitis).</p> <p>Bruožai: rašytojo poemoje „Metai“ atsispindėjo Apšvietos laikotarpio idėjos: švietimo reikšmė žmogui, pasitikėjimas savo jėgomis, akcentuojamas darbo reikšmingumas.</p> <p><i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i></p>		<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p> <p><i>3 taškai</i> skiriami, kai teisingi trys pateikti atsakymai.</p> <p><i>4 taškai</i> skiriami, kai teisingi keturi pateikti atsakymai.</p>
49	<p>Priešinimasis religinei diskriminacijai.</p> <p>Tautinio identiteto gynimas.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai įvardyta viena idėja.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingas visas pateiktas atsakymas.</p>
50	<p>Veiklos sritis – savilaida (leidinių publikavimas).</p> <p>Faktas: leido Lietuvos Katalikų bažnyčios kroniką.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
51	<p><i>Priežastys</i></p> <p>Galimi atsakymai: Inteligentijos kūriniuose buvo aptinkamos nacionalistinės idėjos. Nepakankamai dėmesio skiriama marksistinei pasaulėžiūrai. Nusišalinimas nuo partiškumo.</p> <p>Paaiškinimas: inteligentams trūko kūrybinės laisvės ir demokratijos, jiems nepatiko tarybinė tikrovė.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingos dvi nurodytos priežastys arba pateiktas teisingas paaiškinimas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingas visas pateiktas atsakymas.</p>
52	<p><i>Reikalavimai</i></p> <p>Ugdyti jaunimą marksistine ir internacionaline dvasia. Rašyti apie aktualias politines socialines sovietinės santvarkos problemas.</p> <p>Paaiškinimas: inteligentijos nuomonė darė įtaką visuomenei, todėl valdžiai buvo svarbu, kad inteligentija laikytųsi oficialios ideologijos.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingi du nurodyti reikalavimai arba pateiktas teisingas paaiškinimas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingas visas pateiktas atsakymas.</p>

53	<p>Organizacija – Lietuvos Helsinkio grupė.</p> <p>Tikslas – šios organizacijos pagrindinis tikslas buvo ginti žmogaus teises.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi du pateikti atsakymai.</p>
54	<p>Ypatybė – sovietinio gyvenimo dvilypumas (veidmainystė).</p> <p>Paaiškinimas: sovietinio gyvenimo dvilypumas skatino prisitaikymą, žeidė žmogaus orumą, prarastas moralinis padarumas.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
55	<p>Požymis – vagiliavimas (turto grobstymas).</p> <p>Paaiškinimas: trūko būtinausių plataus vartojimo produktų, vogimo iš valstybės žmonės nelaikė nusikaltimu.</p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
56	<p>Pasaulietinis – A. Terleckas.</p> <p>Įvertimas: įkūrė Lietuvos laisvės lygą, leido pagrindinius leidinius, nuolat kėlė Lietuvos valstybingumo idėją.</p> <p>Religinis – N. Sadūnaitė.</p> <p>Įvertinimas: dalyvavo pagrindinės spaudos leidime, viešino katalikų teisių varžymo faktus, demonstravo ištikimybę krikščioniškoms vertybėms.</p> <p style="text-align: center;"><i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i></p>	2	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytas disidentinio judėjimo atstovas ir teisingai įvertinta jo veikla arba teisingai nurodyti pasaulietinio ir religinio disidentinio judėjimo atstovai.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
57	<p>Politinės – vienpartinė sistema.</p> <p>Paaiškinimas: prisitaikymą ir atsakomybės vengimą.</p> <p>Ekonominės – valstybinė nuosavybė (būtinausių prekių stoka).</p> <p>Paaiškinimas: varžė verslumą ir savarankiško ūkininkavimo iniciatyvą (neveikė socialistinio ūkio sistema).</p> <p style="text-align: center;"><i>Galimi ir kiti teisingi atsakymai.</i></p>	4	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingi du pateikti atsakymai.</p> <p><i>3 taškai</i> skiriami, kai teisingi trys pateikti atsakymai.</p> <p><i>4 taškai</i> skiriami, kai teisingi keturi pateikti atsakymai.</p>
58	<p>Sudetų teritorijos atidavimas Vokietijai.</p> <p>Nacistinės Vokietijos vienas iš agresyvios užsienio politikos tikslų buvo prijungti prie Vokietijos vokiečių gyvenamas teritorijas.</p>	1	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p>
59	<p>V. Čerčilis smerkė Miuncheno susitarimą, kaip gėdingą politiką, jis teigė, jog tai tik proceso pradžia.</p> <p>H. Kisindžeris rašo: „Miunchenas laikytinas ne kapituliacija, o dvasios būseną“, taip pat nurodo, jog tai</p>	3	<p><i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodyti šaltinių A ir B autorių vertinimai.</p> <p><i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai</p>

	<p>proceso kulminacija.</p> <p>Abu autoriai neigiamai vertino nuolaidžiavimo Vokietijai politiką.</p> <p>V. Čerčilis akcentavo Miuncheno susitarimo pragaištingumą, o H. Kisindžeris tvirtino, kad Miuncheno susitarimą nulėmė po karo nustatyta tarptautinė tvarka.</p>		<p>nurodyti šaltinių A ir B autorių vertinimai bei teisingai nurodytas panašumas arba skirtumas.</p> <p>3 taškai skiriami kai teisingas visas pateiktas atsakymas.</p>
60	<p>Karikatūros pagrindinė mintis yra J. Stalino (SSRS) nepakvietimas į Miuncheno konferenciją.</p> <p>Autorius pašiepia Vakarų valstybių vienašališką sprendimo atiduoti Sudetus Vokietijai priėmimą, nesitariant su SSRS, kurios dalyvavimas galėjo sulaikyti agresyvią Vokietijos politiką.</p>	2	<p>Taškas skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p>2 taškai skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p>
61	<p>Miuncheno susitarimo pasirašymo priežastys.</p> <p>Galimi atsakymai:</p> <p>Didžioji Britanija ir Prancūzija siekė išsaugoti taiką darydamos nuolaidas Vokietijai.</p> <p>Didžiosios Britanijos ir Prancūzijos vadovai manė, kad atidavę Sudetus nuramins Vokietiją, kuri nebetęs agresyvios politikos.</p> <p>Taip pat buvo tikimasi, kad galbūt Vokietija savo agresiją nukreips į Rytus.</p> <p>Be to, Didžioji Britanija ir Prancūzija buvo nepasiruošusios pradėti karinių veiksmų.</p> <p>Galiausiai Vakarų šalyse tuo metu vyravo įsitikinimas, kad Versalio taikos sąlygos per griežtos, todėl dabar galima daryti nuolaidas Vokietijai.</p> <p>Teigiamos pasekmės.</p> <p>Nors ir buvo atiduoti Sudetai Vokietijai, iki 1939 m. nevyko kariniai veiksmai ir kuriam laikui buvo išsaugota taika. Taip pat Čekoslovakija išliko nepriklausoma valstybė. Tuo metu didžioji dalis Didžiosios Britanijos ir Prancūzijos visuomenės Miuncheno susitarimą vertino kaip sėkmę, nes buvo išsaugota taika.</p> <p>Neigiamos pasekmės:</p> <p>Nuolaidų politika ir kitas valstybes skatino elgtis agresyviai. Dalį Čekoslovakijos teritorijos paėmė Lenkija ir Vengrija.</p> <p>Šis Vakarų valstybių sprendimas pažeidė Tautų Sąjungos deklaruotus vertybinius principus ir galutinai pakirto pasitikėjimą šios organizacijos galimybėmis. Galiausiai istoriniai įvykiai parodė, kad šio sprendimo „sėkmė“ buvo trumpalaikė ir iš esmės nesustabdė, o tik trumpam laikotarpiui pristabdė artėjančio karo grėsmę.</p>	4	<p>Taškas skiriamas, kai teisingas vienas pateiktas atsakymas.</p> <p>2 taškai skiriami, kai teisingi abu pateikti atsakymai.</p> <p>3 taškai skiriami, kai teisingi trys pateikti atsakymai.</p> <p>4 taškai skiriami, kai teisingi keturi pateikti atsakymai.</p>